

Mjölby kommun, Kommunstyrelsen 2023-11-21

§ 233

Diarienummer: KS/2023:60

Plan för översiktlig planering i Mjölby kommun 2024-2027

Bakgrund

Enligt plan- och bygglagen ska kommunfullmäktige anta en planeringsstrategi senast 24 månader efter ordinarie val. Om ingen planeringsstrategi antas under den reglerade tiden kommer kommunens översiktsplaner att bli inaktuella. I strategin ska fullmäktige ta ställning till huruvida förändrade planeringsförutsättningar har betydelse för gällande översiktsplaner, om översiktsplanerna bedöms vara aktuella samt hur kommunen ska arbeta med översiktlig planering under kommande år. Detta innebär en syftesförskjutning i förhållande till tidigare formuleringar då kommunerna endast haft i uppdrag att ta ställning till översiktsplanernas aktualitet. Huvudsyftet med förändringen är att kommunerna mer aktivt och fortlöpande ska arbeta med översiktlig planering. Lagstiftaren har då valt planeringsstrategin som ett verktyg för att strukturera upp kommunernas arbete. För att spegla denna fokusförflyttning benämns kommunens planeringsstrategi som ett program för den översiktliga planeringen.

Sammanfattning

I förslaget till program för översiktlig planering den kommande fyraårsperioden läggs fokus på att färdigställa de pågående arbetena med översiktsplan för landsbygden och de mindre orterna respektive för Mjölby. Därutöver föreslås att ett antal strategier och kunskapsunderlag tas fram, t.ex. arbetet med en grön- och blåstrukturplan, en ny trafikbulerkartläggning, en marksaneringsstrategi och kulturmiljöinventeringar. Dessa strategier och underlag kan dels användas i framtida översyner av översiktsplanerna, dels i handläggning av olika typer av ärenden inom kommunens förvaltningar. Därutöver bedöms att fördjupningarna av översiktsplanen för Mantorp och Skänninge är aktuella, men att en översyn av fördjupningen för Skänninge kan aktualiseras om bebyggelsestrycket skulle öka.

Beslutsunderlag

Arbetsutskottets beslut § 142 / 2023-11-13

Program för översiktlig planering i Mjölby kommun 2024-2027, beslut om antagande av planeringsstrategi enligt plan- och bygglagen, tjänsteskrivelse 2023-10-31

Program för översiktlig planering i Mjölby kommun 2024-2027.

Planarkitekten redogör för ärendet.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

1. Kommunfullmäktige antar plan för översiktlig planering i Mjölby kommun 2024-2027

Beslutet skickas till
Kommunfullmäktige
Länsstyrelsen Östergötland
Akten

Kommunstyrelsens förvaltning

Datum 2023-10-31
Diarienummer KS/2023:60Handläggare
Magnus Hultegård
Telefon 010-234 51 86

Kommunstyrelsen

Program för översiktlig planering i Mjölby kommun 2024-2027, beslut om antagande av planeringsstrategi enligt plan- och bygglagen

Bakgrund

Enligt plan- och bygglagen ska kommunfullmäktige anta en planeringsstrategi senast 24 månader efter ordinarie val. Om ingen planeringsstrategi antas under den reglerade tiden kommer kommunens översiktsplaner att bli inaktuella. I strategin ska fullmäktige ta ställning till huruvida förändrade planeringsförutsättningar har betydelse för gällande översiktsplaner, om översiktsplanerna bedöms vara aktuella samt hur kommunen ska arbeta med översiktlig planering under kommande år. Detta innebär en syftesförskjutning i förhållande till tidigare formuleringar då kommunerna endast haft i uppdrag att ta ställning till översiktsplanernas aktualitet. Huvudsyftet med förändringen är att kommunerna mer aktivt och fortlöpande ska arbeta med översiktlig planering. Lagstiftaren har då valt planeringsstrategin som ett verktyg för att strukturera upp kommunernas arbete. För att spegla denna fokusförflyttning benämns kommunens planeringsstrategi som ett program för den översiktliga planeringen.

Sammanfattning

I förslaget till program för översiktlig planering den kommande fyraårsperioden läggs fokus på att färdigställa de pågående arbetena med översiktsplan för landsbygden och de mindre orterna respektive för Mjölby. Därutöver föreslås att ett antal strategier och kunskapsunderlag tas fram, t.ex. arbetet med en grön- och blåstrukturplan, en ny trafikbullerkartläggning, en marksaneringsstrategi och kulturmiljöinventeringar. Dessa strategier och underlag kan dels användas i framtida översyner av översiktsplanerna, dels i handläggning av olika typer av ärenden inom kommunens förvaltningar. Därutöver bedöms att fördjupningarna av översiktsplanen för Mantorp och Skänninge är aktuella, men att en översyn av fördjupningen för Skänninge kan aktualiseras om bebyggelsestrycket skulle öka.

Beslutsunderlag

Program för översiktlig planering i Mjölby kommun 2024-2027, beslut om antagande av planeringsstrategi enligt plan- och bygglagen, tjänsteskrivelse 2023-10-31

Program för översiktlig planering i Mjölby kommun 2024-2027.

Kommunstyrelsens förvaltnings förslag till beslut

1. Kommunfullmäktige antar Program för översiktlig planering i Mjölby kommun 2024-2027

Tjänsteskrivelse

Datum 2023-10-31
Diarienummer KS/2023:60

—
Beslutet skickas till
Akten

Länsstyrelsen Östergötland

Beskrivning av ärendet

Programmet för översiktlig planering i Mjölby kommun 2024-2027 utgör en verksamhetsplanering för kommunens arbete med översiktlig planering under den nästkommande fyraårsperioden. Redovisningen i programmet beskriver de insatser som i nuläget bedöms vara mest relevanta att arbeta med under den närmaste fyraårsperioden. Förändringar kan komma att bli nödvändiga under arbetets gång och teman och utredningar kan tillkomma eller prioriteras ner

Lagrum

Kommunfullmäktige ska enligt plan- och bygglagen 3 kap. §23 anta en planeringsstrategi senast 24 månader efter ordinarie val.

Finansiering/ekonomiska konsekvenser

De utredningar och uppdrag som föreslås i programmet har kostnadsbedömts översiktligt i de delar som föreslås genomföras med början 2024. För övriga delar kommer kostnadsbedömningar tas fram inför respektive verksamhetsår.

Samråd

Programmet har tagits fram inom ramen för kommunens arbetsgrupp för översiktsplanering och har sedan förankrats i den förvaltningsövergripande styrgruppen för översiktsplanering.

Bedömningar/övervägande

"[Bedömning av ärendet]"

Kommunstyrelsens förvaltning

Andreas Capilla
Kommundirektör

Magnus Hultegård
Planarkitekt

Program för översiktlig planering i Mjölby kommun 2024-2027

Världsvan
& Hemkär

Bakgrund och syfte

Enligt plan- och bygglagen (PBL) ska varje kommun ha en aktuell översiktsplan som omfattar hela kommunen. Många kommuner har också fördjupningar för enstaka orter eller stadsdelar samt tematiska tillägg för enstaka frågeställningar. Översiktsplanen är inte bindande, men ska:

- ange inriktningen för den långsiktiga utvecklingen av den fysiska miljön
- ge vägledning för beslut om hur mark- och vattenområden ska användas och hur den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras.

Översiktsplanen ska ange inriktningen för den långsiktiga utvecklingen av den fysiska miljön i kommunen. Även om planen inte är bindande så ska planens avvägningar mellan olika allmänna intressen vara vägledande för beslut om mark- och vattenanvändning. Planen ska förenkla kommunens hantering av planbesked, detaljplaner och beslut om förhandsbesked och bygglov där detaljplaner saknas. Den är också ett viktigt vägledande underlag för andra myndigheters och mark- och miljödomstolarnas beslut avseende markanvändning, tillståndsprövningar m.m.. Genom att planen redovisar kommunens strategi för den långsiktiga utvecklingen av den fysiska miljön fungerar den även som plattform för kommunens medverkan i den regionala utvecklings- och infrastrukturplaneringen. Planen ska också ge intressenter och kommuninvånare en uppfattning om hur kommunen kan komma att ställa sig till framtida anspråk på förändring.

Översiktsplanens aktualitet har stor betydelse då en osäkerhet kring i vilken mån planen är aktuell innebär en risk för att planen förlorar sin vägledande funktion både internt och för andra myndigheter.

För att säkerställa att översiktsplanen är aktuell och uppmuntra kommunerna till att kontinuerligt arbeta med översiktlig planering ska kommunfullmäktige senast två år efter varje val anta en planeringsstrategi. I denna ska kommunen dels bedöma aktualiteten hos hela översiktsplanen inklusive de tillägg och fördjupningar som finns, dels ange hur kommunen tänker bedriva arbetet med översiktlig planering under kommande period. Om ingen planeringsstrategi antas under den reglerade tiden kommer kommunens översiktsplaner att bli inaktuella.

Som ett underlag för kommunens arbete med planeringsstrategin har länsstyrelsen sammanställt ett underlag i mars 2022.

Förändrade planeringsförutsättningar av betydelse för planens aktualitet

Kommunens ställningstagande till översiktsplanens aktualitet och förändrade planeringsförutsättningar begränsas till plan- och bygglagens innehållskrav på översiktsplaner. Kraven innebär att det av översiktsplanen ska framgå

- grunddragen i fråga om den avsedda användningen av mark- och vattenområden,
- kommunens syn på hur den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras,
- hur kommunen avser att tillgodose de redovisade riksintressena och följa gällande miljökvalitetsnormer,
- hur kommunen avser att tillgodose det långsiktiga behovet av bostäder
- hur kommunen i den fysiska planeringen avser att ta hänsyn till och samordna översiktsplanen med relevanta nationella och regionala mål, planer och program av betydelse för en hållbar utveckling inom kommunen,
- sådana områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen som avses i 7 kap. 18 e § första stycket miljöbalken.
- kommunens syn på risken för skador på den byggda miljön som kan följa av översvämning, ras, skred och erosion samt på hur sådana risker kan minska eller upphöra.

En stor del av bedömningarna av förändrade planeringsförutsättningarnas betydelse för översiktsplanens aktualitet bygger på länsstyrelsens underlag.

Ny regional utvecklingsstrategi

Region Östergötland har under 2022 antagit en ny regional utvecklingsstrategi och arbete pågår med en ny rumslig strategi.

Det regionala utvecklingsprogrammet har varit en del i arbetet med framtagandet av de pågående översiktsplanerna i de delar de bedöms kunna påverka grunddragen i mark- och vattenanvändningen i kommunen.

Uppdaterade miljökvalitetsnormer för vatten

Länsstyrelsen anser i sitt underlag att översiktsplanen behöver få en koppling till beslut om nya miljökvalitetsnormer för yt- och grundvatten. Särskilt behöver de kommunala åtgärderna införlivas och aktuell vattenförsörjningsplan beaktas.

Merparten av åtgärderna avseende miljökvalitetsnormerna för yt- och grundvatten har begränsad koppling till formella förändringar av mark- och vattenanvändningen utan handlar mer om begränsningar av utsläpp m.m. Åtgärdsprogrammen beslutas också med kortare tidsintervall än översiktsplaner normalt gör. Sammantaget innebär det att det är tveksamt om det är ändamålsenligt att införliva de aktuella beslutade åtgärderna i översiktsplanen. Mer relevant är att kommunen dels tagit fram riktlinjer för hantering av dagvatten, dels beaktar risken för förorening av grundvattenförekomster genom att så långt möjligt undvika verksamhetsområden på dessa.

Risker för naturolyckor

Länsstyrelsen påpekar i sitt underlag att plan- och bygglagen formulerats om så att risken för klimatrelaterade naturolyckor betonats.

Kommunen konstaterar att man sedan tidigare varit skyldig att hantera frågeställningarna. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap har tagit fram ett underlag som redovisar riskerna för skred och ras i den befintliga bebyggelsen. Det underlaget liksom underlag om risk för översvämningar och markområden där stabiliteten behöver utredas närmare innan bebyggande kommer användas i såväl den översiktliga planeringen som detaljplanering och, där så behövs, även i konkreta åtgärder.

Omställning av energisektorn

Länsstyrelsen anser att det vore bra om kommunens översiktsplan innehåller utpekade områden som bedöms vara lämpliga för solcellsanläggningar.

I arbetet med översiktsplanen för landsbygden och de mindre orterna har generella bedömningar tagits fram kring var kommunen bedömer att det kan vara rimligt att pröva lokalisering av solcellsparker.

Klimatanpassningsåtgärder

Länsstyrelsen anser att kommunen med fördel kan peka ut områden i översiktsplanen som kan vara lämpliga för framtida naturområden, återställande av vattendrag samt ytor för våtmarker och översvämningssytor.

Kommunen ser i dagsläget inte några förutsättningar för att skapa nya naturområden inom kommunen. Såväl ur ett klimatanpassningsperspektiv som för att möjliggöra att ytvattenförekomsterna i kommunen på lång sikt ska kunna uppnå god status, kan det vara lämpligt och nödvändigt att det genomförs åtgärder i enlighet med länsstyrelsens förslag. Ansvaret för detta är dock i många fall inte kommunens och kommunens rådighet är också många gånger begränsad. Ett ev. framtida inarbetande av dessa frågeställningar i översiktsplanen skulle behöva föregås av ett större separat arbete, t.ex. i form av någon form av vattenplanering.

Regional vattenförsörjningsplan

Länsstyrelsen anser att strategierna från kommunens reviderade VA-plan bör införlivas i översiktsplanen liksom den regionala vattenförsörjningsplanen som länsstyrelsen antog 2020.

Kommunens VA-plan och den regionala vattenförsörjningsplanen har beaktats i framtagandet av kommunens översiktsplan för landsbygden och de mindre orterna.

Ny kommunvision

Under våren 2022 antog kommunfullmäktige en ny kommunvision. Arbetet pågår för att konkretisera visionen och på så sätt ta fram indikatorer som kan göra det möjligt att utvärdera och följa upp olika planförslags förutsättningar att bidra till visionens genomförande. Detta kan komma att påverka arbetet med pågående och kommande översiktsplaner.

Översiktsplanens delars aktualitet

Aktualitetsprövningens ramar

Fördjupningar av översiktsplanen och tematiska tillägg ska omfattas av aktualitetsprövningen. Innehållet i planen kan inte ändras genom beslutet. Om kommunfullmäktige bedömer att översiktsplanen är inaktuell, är den naturliga följden att därefter inleda en översyn av planen eller delar av den.

Gällande översiktsplaner

Översiktsplan för Mjölby kommun (2011)

I samband med aktualitetsprövningen 2018 bedömdes att planen i huvudsak var tillräckligt aktuell för att kunna användas för beslut om mark- och vattenanvändningen i kommunen, men att en revidering dock var lämplig. Vindkraftsdelen bedömdes dock som inaktuell vid prövningen 2018. Frågor som föreslogs behandlas i revideringen var jordbruksmarksfrågan, trafikbullerfrågan och hanteringen av närhet mellan djurhållning och bostäder då förutsättningarna för dessa frågeställningar förändrats sedan planen antagits.

Bedömningarna bedöms fortfarande vara rimliga. Arbetet med revideringen av översiktsplanen har inletts och samråd kring en ny översiktsplan för landsbygden och de mindre orterna har genomförts under 2022. Utställning och antagande bedöms kunna ske under första halvan av 2024.

FÖP Svartå strand (2012)

Frågan om planens aktualitet analyserades 2018.

”Fördjupningen för Svartå strand har legat till grund för den utbyggnad av området som inletts vad gäller den övergripande kvartersstrukturen. Den inriktning för stadsbyggnadsprinciperna/gestaltningen av området, med tydliga gaturum där husen placeras längs gatorna respektive tydliga gränser mellan privata gårdar och offentliga miljöer, har dock inte följts i den första utbyggnadsetappen. Översiktsplanens riktlinjer för bebyggelsemiljöns utformning bedöms dock fortsatt vara lämplig, varför översiktsplanen bedöms vara aktuell i de kommande utbyggnadsetapperna.”

Länsstyrelsen har i sitt underlag 2022 angivit att man anser att det är viktigt att beakta dels översvämningsriskerna, dels riskerna för ras och skred i området.

Stadsbyggnadskontoret bedömer inte att förutsättningarna har förändrats sedan 2018. Detaljplanearbete pågår för större delen av resterande del av fördjupningen och länsstyrelsens påpekanden beaktas i detta arbete. Fördjupningen avses släckas ut i samband med att ny fördjupning för tätorten Mjölby antas.

Skänninge - fördjupning av översiktsplanen (2016)

Sedan översiktsplanen antogs har frågan om exploatering av jordbruksmark blivit en mer angelägen frågeställning. Merparten av utvecklingsområdena som är utpekade i översiktsplanen för Skänninge ligger på jordbruksmark, vilket är naturligt då staden ligger i jordbruksbygd. Marknadsförutsättningarna i Skänninge är i nuläget inte heller sådana att det finns möjlighet att i någon större omfattning omvandla tidigare verksamhetsområden till bostadsområden.

Det pågår arbete med detaljplaner för bostäder inom ramen för gällande översiktsplan. Detta bedöms möta behovet av nya bostäder under de närmaste åren. På längre sikt bör den fortsatta utvecklingen av Skänninge belysas i en ny översiktsplan som även väger in frågan om behovet av att så långt möjligt bevara den bästa jordbruksmarken tillsammans med andra allmänna intressen som möjligheter till hållbart resande, säkra skolvägar, tillgång till parker och naturmark m.m.

I FÖP Skänninge anges att kommunen strävar efter bättre trafikbullersituationer än riksdagens riktvärden för trafikbuller. I samband med dels kommunens senare översiktsplanearbete, dels detaljplanearbete för bostäder i Skänninge, har kommunstyrelsen gett direktiv om att kommunen inte ska ställa högre krav på bostadsmiljöernas bullersituation än vad som framgår av trafikbullerförordningen. Inriktningen i gällande fördjupning av översiktsplanen bedöms därför vara inaktuell. Detta kommer dock hanteras genom att avsnittet om miljö- och riskfaktorer som varit på samråd inom ramen för översiktsplanen för landsbygden och de mindre orterna bryts ut som ett tematiskt tillägg för hela kommunen. Detta beräknas antas under 2024.

Efter planens utarbetande har riksintresset för kulturmiljövård utvidgats. Det gör att dels ett mindre utbyggnadsområde B2 (kompletteringsbebyggelse för bostäder vid Axboms väg och Schenanders väg norr om Nunnestigen) dels utbyggnadsområdena för verksamheter norr om Skänninge, område V1 och V2, Gripenberg, påverkas. En huvudorsak till utvidgningen av riksintresset är att länsstyrelsen gör bedömningen att det är viktigt att behålla stadens upplevelsemässiga möte med landsbygden. Området B2 är inte synligt från den omgivande landsbygden. Däremot kan etableringen av ett nytt verksamhetsområde inom riksintresseområdet komma att bli problematisk. Länsstyrelsen har särskilt haft invändningar mot om höga byggnader uppförs inom området då det kan påverka upplevelsen av stadssiluetten. Samtidigt är kontakten med landsbygden redan starkt påverkad av den omfattande infrastrukturen som omsluter Skänninge i den här delen av staden. Inför en framtida detaljplanprövning av ett nytt verksamhetsområde i norra Skänninge bör därför en planutredning göras där framför allt påverkan på kulturmiljöns riksintresse analyseras.

Det kan vara nödvändigt att ompröva ställningstagandena kring markanvändningen i södra delarna av Skänninge gällande Tivoliängen (utredningsområde U2) samt utredningsområde U3. Dels mot bakgrund av att den tidigare deponin i utredningsområdet lett till att det finns klorerade lösningsmedel i marken med halter som överstiger såväl gränserna för såväl känslig som mindre känslig markanvändning, dels tvekan att ta i anspråk mer jordbruksmark för bebyggelse. Då områdena endast är angivna som utredningsområden bedöms dessa oklarheter kunna hanteras inom ramen för ett förberedande arbete inför ett eventuellt detaljplanearbete.

Område T1 bedöms inte längre vara aktuell då omlastningscentral istället anordnas inom verksamhetsområde V3. Detta är i sig inte ett så stort problem att det motiverar att planen revideras.

Sammantaget bedöms det finnas tillräckligt med utbyggnadsområden i FÖP Skänninge som kan användas under de kommande åren. På längre sikt finns det dock skäl för att ta fram en ny fördjupning av översiktsplanen för

Skänninge tätort. Planen bedöms dock vara tillräckligt ändamålsenlig för att kunna bedömas vara aktuell under aktuell mandatperiod.

Mantorp – fördjupning av översiktsplanen (2021)

Översiktsplanen är nyligen antagen och arbetet med att genomföra den har just inletts. Översiktsplanen bedöms vara aktuell.

Pågående översiktsplaner

Översiktsplan för Mjölby kommun (landsbygden och de mindre orterna)

Arbetet med översiktsplanen pågår och samråd har genomförts under 2022. I dokumentet har jordbruksmarksfrågan i planeringen, liksom miljö- och riskfaktorer kopplade till trafikbuller och djurhållning som togs upp som angelägna vid aktualitetsprövningen 2018 behandlats. Även länsstyrelsens påtalande av frågorna kring risken för naturolyckor och klimatanpassning kopplat till översvämning, ras och skred har behandlats, liksom den regionala vattenförsörjningsplanen och frågan om lokalisering solcellsparker.

Mjölby – fördjupning av översiktsplanen

Länsstyrelsen har i sitt underlag mars 2022 framhållit ett behov av översyn av riksintresset för Naturvård "Ljunaområdet" väster om Mjölby tätort.

Kommunen har låtit göra en konsekvensanalys av eventuella exploateringsåtgärder inom delar av såväl Ljunaområdet som Mjölbyfältet.

Länsstyrelsen har därefter gått vidare med ett förslag till mindre justeringar av riksintresseområdena Ljunaområdet och Mjölbyfältet. Några formella beslut om förändringar har ännu inte fattats, men frågan kommer påverka det pågående översiktsplanarbetet.

Kommunens arbete med översiktlig planering under perioden 2024-2027

I nedanstående redovisning beskrivs de översiktsplaner, utredningar och styrdokument som i nuläget bedöms vara mest relevanta att arbeta med under den närmaste fyraårsperioden för att utveckla. Förändringar kan komma att bli nödvändiga under arbetets gång och teman och utredningar kan tillkomma eller prioriteras ner.

Fortsatt arbete med pågående översiktsplaner

Under den aktuella tidsperioden är den viktigaste insatsen att fullfölja arbetet med de tre översiktsplanedokument som redan påbörjats, d.v.s. Översiktsplan för Mjölby kommun (landsbygden och de mindre orterna), Miljö- och riskfaktorer i Mjölby kommun (Kommunomfattande tematiskt tillägg till översiktsplanen) samt FÖP Mjölby. För Översiktsplan för Mjölby kommun (landsbygden och de mindre orterna) och Miljö- och riskfaktorer i Mjölby kommun har samråd genomförts under 2022 och antagande planeras under slutet av 2023 eller början av 2024. För FÖP Mjölby planeras samråd under 2024.

Översyn av FÖP Skänninge

I nuläget bedöms FÖP Skänninge vara ändamålsenlig för fortsatt planläggning. Under mandatperioden följs marknadsutvecklingen. Om tillväxttakten ökar påtagligt kan det finnas anledning att i slutet av mandatperioden ta ställning till behovet av att inleda arbetet med en ny fördjupning av översiktsplanen för Skänninge.

Trafikplan

Både kommunens tidigare vision och den nuvarande visionen betonar vikten av ett i vid mening hållbart samhälle. Inom den fysiska planeringen är en viktig del för att uppnå detta att skapa tätorter som i så stor grad som möjligt sätter befolkningen i rörelse i vardagen. Detta kan bäst ske genom att öka cyklande och promenader och minska de korta bilresorna. På så sätt kan folkhälsan stärkas, barn- och ungas självständighet och frihet öka, den upplevda tryggheten öka och miljöbelastningen minska. För att uppnå en samlad bild av trafiksystemets funktion och de åtgärder som är lämpliga bör en samlad trafikplan tas fram. I den behandlas samtliga trafikslag samlat för att på så sätt möjliggöra avvägningar mellan olika trafikslags behov i olika stråk och punkter. Kommunstyrelsen har formulerat ett uppdrag om att ta fram en cykelstrategi. Det arbetet skulle antingen kunna utgöra en viktig del i arbetet med en trafikplan alternativt ligga som ett av underlagen för en samlad trafikplan. Trafikplanen kommer användas inom gata/parkavdelningens långsiktiga arbete för förbättringsåtgärder i trafiknäten. Planen kommer ligga till grund för den fysiska planeringen vad gäller bedömning av lämpliga lokaliseringar av olika verksamheter.

Projektinnehåll: För att främja en metodisk utveckling av trafiksystemet i kommunen bör kommunen ha en samlad trafikstrategi och trafikplan. Strategidelen tydliggör hur de olika trafikslagen prioriteras mellan varandra i olika situationer. I trafikplanen redovisas lämpliga huvudnät för olika trafikslag som utryckningstrafik, gångtrafik, cykeltrafik, kollektivtrafik och biltrafik. Med de utpekade näten som grund redovisas dels vilka brister som finns i

nuvarande nät dels vilka konfliktpunkter som finns och som behöver åtgärdas. En särskilt viktig del i trafikplanen är redovisning av behovet av trafiksäkerhetsåtgärder längs stråk till viktiga målpunkter som service, fritidsutbud, skolor och arbetsplatser. En annan viktig del kan vara att utveckla konkreta förslag på åtgärder inom ramen för mobility management. Här kan t.ex. policyinriktningar kopplat till parkeringar vara en del. I genomförandet av mobility managementåtgärder är samverkan med de större arbetsgivarna i kommunen särskilt viktig för att uppnå ett bra resultat. En stor del av arbetet bedöms avse sammanställning av befintliga delprogram till en helhet.

Ansvarig nämnd: Samhällsbyggnadsnämnden. Arbetet bedöms huvudsakligen ske genom internt arbete lett av Gatu- och parkavdelningen och i samverkan med bl.a. Stadsbyggnadskontoret.

Ny bullerkartläggning

Under tidigt 2000-tal genomförde kommunen en beräkning av den rådande situationen avseende trafikbuller och verksamhetsbuller. Kommunen uppdaterade 2015 trafikbullersituationen i kommunen. Den avser järnvägar, vägar och större gator. Sedan kartläggningen gjordes har trafikarbetet ökat dels genom en allmän trafikutveckling i samhället, dels genom att kommunens befolkning och näringsliv vuxit. Dessutom har hastighetsnivåerna förändrats i Mjölby tätort efter 2015. Materialet används fortlöpande i kommunens arbete, bl.a. vad gäller fysisk planering, prövning av förhandsbesked, bullerklagomålsärenden samt för väghållarens ansvar för bulleråtgärder. Det kan finnas anledning att i samband med kartläggningen även överväga att uppdatera situationen även för verksamhetsbuller.

Projektinnehåll: Kartläggning av bullersituationen i hela kommunen.

Ansvarig nämnd: Kommunstyrelsen. Genomförs som ett konsultuppdrag lett av Stadsbyggnadskontoret.

Grön- och blåstrukturplan

Ett uppdrag om upprättande av en grönstrukturplan formulerades 2021 av kommunstyrelsen.

Kommunen behöver ett strategiskt dokument som klarlägger målsättningar för kommunens tätorters parker, grönområden, naturområden och andra gröna strukturer, så som alléer och gröna stråk, idag och i framtiden. Den grönstruktur som ska bevaras, utvecklas och tillskapas för en långsiktigt hållbar planering ska pekas ut i planen. Att fastställa en sådan plan bidrar till att säkra rekreativsmöjligheter med positiva hälsoeffekter för människor, livsmiljöer för djur och växter, klimatanpassade tätorter samt bevarandet av viktiga kulturella värden för framtida generationer.

Grön- och blåstrukturplanen kommer att utgöra underlag vid fysisk planering tillsammans med andra tematiska planer, strategier och riktlinjer. Planen kommer att användas i gatu- och parkavdelningens långsiktiga arbete med planering av investeringar och reinvesteringar i kommunens parker, grönområden, naturmiljöer, gator och torg. Den kommer även att användas i kommunens naturvårdsarbete.

Projektinnehåll: En strategi för utveckling av och innehåll i kommunens nuvarande och framtida parker, natur- och friluftsområden samt andra gröna strukturer tas fram. Strategierna kan avse tillgänglighet, kvalitet, användbarhet för olika målgrupper med utgångspunkt från en systemsyn där möjligheten att utveckla en bredd av ekosystemtjänster inom hela tätorterna vägs in.

En analys av hur dagens struktur av parker, natur- och friluftsområden samt andra gröna strukturer lever upp till de långsiktiga målen, var det finns brister och utvecklingsbehov ska pekas ut i planen. Materialet sammanställs med en geografisk utgångspunkt där respektive områdes egenskaper och förutsättningar utgör grundstenen för att skapa en systematisk helhetsbild av hela den kommunägda gröna strukturen. I arbetet ingår på motsvarande sätt de sjöar, vattendrag och våtmarker som finns i de berörda tätorterna. På motsvarande sätt är ambitionen att det ska ingå en pollineringsplan, vars syfte är att värna det pollinerande djurlivet i dokumentet.

De tätorter som ingår i arbetet är Mjölby, Mantorp och Skänninge. Vid en senare uppdatering av planen är målet att ta med alla tätorter och på sikt hela kommunen för att möjliggöra en långsiktig storskalig grönanläggning.

Inom arbetet med gröna- och blåstrukturplanen pågår framtagande av en kartläggning av friluftslivet för Mjölby, Mantorp och Skänninge i samarbete med Länsstyrelsen. Kartläggningen ska resultera i en kommunal friluftsplän. Den kan eventuellt ingå som en del i gröna- och blåstrukturplanen och kommer utgöra underlag till pågående och framtida översiktsplaner och de ställningstaganden som görs kopplat till framtida mark- och vattenanvändning.

Ansvarig nämnd: Samhällsbyggnadsnämnden. Genomförs genom internt arbete lett av Gatu- och parkavdelningen i samverkan med Stadsbyggnadskontoret, Miljökontoret och Kultur- och fritidsförvaltningen.

Kulturmiljöinventeringar

Med undantag för Mjölby och Skänninge tätorter kommunen består kunskapsunderlaget kring den byggda miljös kulturvärden i huvudsak av inventeringar genomförda under 1980-talet eller tidigare. Det innebär att kunskapsunderlaget dels saknar bedömningar av stora delar av det efterkrigstida byggnadsbeståndet, dels i stora delar kan ha blivit inaktuellt till följd av förändringar som skett under det senaste knappa halvsekle. Inventeringen i Skänninge är begränsad till stadens äldre delar och det vore önskvärt med en komplettering så att hela tätortens bebyggelse inventerats på ett sätt som motsvarar hur inventeringen genomförts i Mjölby.

Kulturmiljöinventeringar används fortlöpande i kommunens arbete med fysisk planering och bygglov. Underlaget är också användbart i kommunens förvaltning av det egna fastighetsbeståndet.

Projektinnehåll: Inventering av bebyggelsens kulturmiljövärden i kommunen, med undantag för Mjölby. Materialet redovisas digitalt via GIS-baserad teknik där det är möjligt att göra sökningar direkt via karta. Inventeringsmetodik och resultat förankras politiskt för att få en tydlig beslutsmässig status.

Ansvarig nämnd: Samhällsbyggnadsnämnden och Byggnämnden. Genomförs som ett konsultuppdrag lett av Stadsbyggnadskontoret i samverkan med Kultur- och fritidsförvaltningen.

Tryggare stadsmiljöer

Det finns i dag ett antal platser och stråk som återkommande lyfts fram som otrygga. Dessa kan förbättras genom olika typer av åtgärder, t.ex. belysning, siktröjning eller kompletterande bebyggelse. Genom ökade trygghetsupplevelser kan medborgarnas upplevda frihet ökas, vilket kan leda till att fler vågar gå och cykla i tätorterna vilket i sin tur leder till en bättre folkhälsa, bättre miljö och en större social sammanhållning.

Projektinnehåll: Med grund i arbetet med grön- och blåstrukturplanen föreslås ett åtgärdsprogram där förändringsförslag redovisas avseende de otrygga platser som kartlagts.

Ansvarig nämnd: Samhällsbyggnadsnämnden. Genomförs i första hand genom internt arbete inom Stadsbyggnadskontoret och Gatu- och parkavdelningen. Samverkan behöver ske med Omsorgs- och socialförvaltningen samt Kultur- och fritidsförvaltningen.

Stadsbyggnadsprogram

Nationellt har en arkitekturpolitisk inriktning vuxit fram i två skeden under de senaste decennierna. Nu senast genom propositionen "Politik för en gestaltad livsmiljö". Riksdagen formulerade i samband med detta ett antal mål för ämnesområdet: "Arkitektur, form och design ska bidra till ett hållbart, jämlikt och mindre segregerat samhälle med omsorgsfullt gestaltade livsmiljöer, där alla ges goda förutsättningar att påverka utvecklingen av den gemensamma miljön. Det ska uppnås genom att

- hållbarhet och kvalitet inte underställs kortsiktiga ekonomiska överväganden
- kunskap om arkitektur, form och design utvecklas och sprids
- det offentliga agerar förebildligt
- estetiska, konstnärliga och kulturhistoriska värden tas till vara och utvecklas
- miljöer gestaltas för att vara tillgängliga för alla
- samarbete och samverkan utvecklas, inom landet och internationellt.

På en lokal nivå finns det behov av att ta fram ett stadsbyggnadsprogram som tydliggör vilka grundläggande principer som ska vara vägledande för planeringen och byggandet i kommunen. Det ger en större tydlighet för fastighetsägaren, allmänheten och den kommunala organisationen om vad man kan förvänta sig i närmiljön respektive vilka krav som kommer ställas på byggherrarna. Den tydligheten förebygger onödiga överklaganden och gör beslutsprocesserna enklare, snabbare och därmed billigare.

Projektinnehåll: Ett stadsbyggnadsprogram kan t.ex. handla om mer övergripande principer som var vi lokaliserar bostäder, service och större arbetsplatser i förhållande till viktiga stråk, parker och målpunkter för att skapa en attraktiv, hälsosam och jämlik tätortsmiljö, men också hur nya områden utformas mer i detalj genom principer om hur placeringen och utformningen av enskilda tillkommande byggnader och nya gator, parker och torg ska bidra till en god helhet tillsammans med övrig befintlig, ny och framtida bebyggelse. Merparten av den byggda miljön finns redan på plats. Därför är det även viktigt för kommunen att ha förhållningssätt till den befintliga miljöns kvaliteter vid

kompletteringar och förändringar. Arbetet behöver inledas med att ta fram en närmare projektbeskrivning.

Ansvarig nämnd: Samhällsbyggnadsnämnden och Byggnämnden. Genomförs i huvudsak genom internt arbete lett av Stadsbyggnadskontoret i samverkan med framför allt Gatu- och parkavdelningen. Det kan också behövas kompletterande insatser av konsulter.

Marksaneringsstrategi med åtgärdsprogram för kommunalt markinnehav

Inom ramen för kommunens markinnehav finns ett antal områden där det finns kända markföroreningar respektive risk för markföroreningar. Som markägare har kommunen i normalfallet ett ansvar för att hantera dessa föroreningar. Hur de ska hanteras beror bl.a. på kommunens långsiktiga fysiska planering men också på vilka känsliga områden som finns i närmiljön.

Projektinnehåll: Kartläggning av befintliga och misstänkta markföroreningar på kommunal mark. Prioritering av åtgärdsbehov med utgångspunkt från planer för ny bebyggelse och känsliga mark- och vattenområden.

Ansvarig nämnd: Samhällsbyggnadsnämnden. Genomförs huvudsakligen med konsultstöd med Samhällsbyggnadsförvaltningen som beställare och Miljökontoret som samrådspart.

Bostadsförsörjningsprogram

Kommunen har en lagstadgad skyldighet att under varje mandatperiod anta riktlinjer för bostadsförsörjningen. Senaste dokumentet antogs 2017. Inriktningen är att under 2023 anta ett nytt bostadsförsörjningsprogram. Detta är ett viktigt samordnande dokument i samverkan med kommunens översiktsplan, arbetet med att prioritera och budgetera för detaljplaner och investeringar i utbyggnadsområden. I programmet tar kommunen bl.a. fram strategier för hur man med planerings- och exploateringsresurser ska möta behovet av nya bostäder och ett breddat utbud av bostäder i nyproduktionen. Ett annat fokus är att säkerställa att det befintliga bostadsbeståndet utvecklas så att det är attraktivt för en stor del av befolkningen. I bostadsförsörjningsprogrammen ska även särskilt fokus riktas mot de grupper i samhället som har svårt att på egen hand lösa sitt behov av egen bostad.

Ansvarig nämnd: Kommunstyrelsen. Genomförs genom internt arbete inom Stadsbyggnadskontoret i samverkan med bl.a. Social- och omsorgsförvaltningen.

Årlig uppföljningsrutin av genomförandet av ÖP

Hur plan- och exploateringsverksamheten bidrar till att översiktsplanen genomförs i enlighet med gällande översiktsplaner bör följas upp. En sådan uppföljning gör det också lättare att genomföra den aktualitetsprövning som ska ske inom ramen för framtida planeringsstrategier. För att minska administrationen kring uppföljningen är det lämpligt att det tas fram en rutin anpassad till den ordinarie och årliga uppföljningen av samhällsbyggnadsnämndens verksamhet.

Projektinnehåll: Ett GIS-verktyg tas fram där handläggarna kan ange inom respektive utbyggnads/förtättningsområde i ÖP när en ny detaljplan fått laga

kraft samt bedömt antal bostäder/areal verksamhetsmark. I samma GIS-verktyg redovisas sedan kommunens planreserv i takt med att bostäder uppförts och verksamhetstomter bebyggts.

Ansvarig nämnd: Kommunstyrelsen. Arbetet genomförs som internt arbete, huvudsakligen inom Stadsbyggnadskontoret.

Arbete med att anpassa gällande översiktsplaner till kommande föreskrifter om digitala översiktsplaner

Boverket avser att införa föreskrifter om att översiktsplaner som påbörjas från och med 2026 ska följa vissa formkrav avseende digital information och lagring. Det finns ett mervärde om alla kommunens översiktsplaner kan lagras i samma databas och på ett enkelt sätt läsas från olika GIS-baserade plattformar respektive överförs mellan olika organisationer. Det finns därför anledning, att när föreskrifterna beslutats och teknisk plattform lagts fast, göra en teknisk översyn av gällande översiktsplan och överföra innehållet i dem till en databas som uppfyller de kommande tekniska kraven.

Det är dock i nuläget oklart när det finns en slutlig teknisk plattform framtagen eller hur omfattande arbetet kan komma att bli.

Bilagor:

Utdrag ur Plan- och bygglagen (SFS 2010:900).

Länsstyrelsens underlag 2022-03-24

Utdrag ur Plan- och bygglagen (SFS 2010:900)

Utdrag ur 3 kapitlet som är det kapitel som reglerar de kommunala översiktsplanerna.

3 kap. Översiktsplan

1 § Varje kommun ska ha en aktuell översiktsplan, som omfattar hela kommunen.

Översiktsplanens syfte

2 § Översiktsplanen ska ange inriktningen för den långsiktiga utvecklingen av den fysiska miljön.

Planen ska även ge vägledning för beslut om

1. hur mark- och vattenområden ska användas, och
2. hur den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras.

Planen är inte bindande. *Lag (2020:76).*

Översiktsplanens innehåll

3 § Kommunen ska i översiktsplanen redovisa grunddragen i fråga om den avsedda användningen av mark- och vattenområden för hela kommunen. Grunddragen ska framgå av en karta.

Av planen ska det även framgå hur kommunen anser att den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras. *Lag (2020:76).*

4 § Kommunen ska i översiktsplanen redovisa de förhållanden som med hänsyn till de allmänna intressena i 2 kap. kan ha en väsentlig betydelse för sådana beslut som avses i 2 § andra stycket. Riksintressen enligt 3 eller 4 kap. miljöbalken ska alltid redovisas.

Av planen ska det även framgå hur kommunen anser att

1. riksintressen ska tillgodoses,
2. gällande miljö kvalitetsnormer enligt 5 kap. miljöbalken ska följas, och
3. förhållanden av väsentlig betydelse i övrigt bör beaktas. *Lag (2020:76).*

5 § Av översiktsplanen ska även följande framgå

1. hur kommunen avser att tillgodose det långsiktiga behovet av bostäder,
2. hur kommunen i den fysiska planeringen avser att ta hänsyn till och samordna översiktsplanen med relevanta nationella och regionala mål, planer och program av betydelse för en hållbar utveckling inom kommunen,
3. sådana områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen som avses i 7 kap. 18 e § första stycket miljöbalken,
4. kommunens syn på risken för skador på den byggda miljön som kan följa av översvämning, ras, skred och erosion som är klimatrelaterade samt på hur sådana risker kan minska eller upphöra,
5. om översiktsplanen avviker från en regionplan för länet, på vilket sätt den gör det och skälen för avvikelsen, och
6. sådana områden och verksamheter som angår två eller flera kommuner eller är av regional betydelse.

Om länsstyrelsen inte har godtagit planen i en viss del, ska det anmärkas i planen. *Lag (2020:76).*

6 § Översiktsplanen ska utformas så att innebörden av den tydligt framgår.

Planen får för en viss del av kommunen redovisas med en annan detaljeringsgrad än för kommunen i övrigt. *Lag (2020:76)*.

Översyn av planens aktualitet

23 § Kommunfullmäktige ska anta en planeringsstrategi senast 24 månader efter ett ordinarie val. I strategin ska fullmäktige

1. ta ställning till dels ändrade planeringsförutsättningar av betydelse för översiktsplanens aktualitet, dels kommunens fortsatta arbete med översiktsplaneringen, och
2. bedöma i vilken utsträckning planen är aktuell i förhållande till kraven i 3 §, 4 § andra stycket 1 och 2 samt 5 §.

En planeringsstrategi kan ändras fram till nästa ordinarie val.

Kraven i första stycket gäller dock inte om fullmäktige i stället antar en ny översiktsplan inom den tid som anges där. *Lag (2020:76)*.

24 § När kommunfullmäktige har antagit eller ändrat planeringsstrategin ska kommunen inom två veckor från det att beslutet har tillkännagetts

1. skicka strategin och ett protokollsutdrag med beslutet till Boverket, länsstyrelsen, regionen och de kommuner som berörs, och
2. hålla strategin tillgänglig på kommunens webbplats, tills en ny strategi antas. *Lag (2020:76)*.

25 § En översiktsplan är aktuell från det att planen har fått laga kraft eller kommunfullmäktige har antagit en planeringsstrategi enligt 23 § och fram till 24 månader efter nästa ordinarie val, om inte fullmäktige i en sådan strategi har bedömt att planen helt eller delvis inte är aktuell.

En översiktsplan upphör att vara aktuell när den tid som anges i första stycket har löpt ut, om inte fullmäktige innan dess antar en planeringsstrategi. *Lag (2020:76)*.

26 § Länsstyrelsen ska i ett underlag till kommunen redovisa sådana statliga och mellankommunala intressen som kan ha betydelse för översiktsplanens aktualitet. Redovisningen ska göras under den andra halvan av tiden mellan två ordinarie val till kommunfullmäktige.

I underlaget ska länsstyrelsen ange

1. hur dessa intressen förhåller sig till översiktsplanen, och
2. om länsstyrelsens granskningsyttrande i någon del inte längre gäller.

Länsstyrelsen ska även lämna ett sådant underlag till kommunen när kommunen begär det. *Lag (2020:76)*.

Mjölby kommun

Länsstyrelsens underlag inför kommunens beslut om planeringsstrategi

Inför kommunens bedömning av översiktsplanens aktualitet ska Länsstyrelsen tillhandahålla ett underlag. Syftet är att detta ska hjälpa kommunen att kunna göra en bedömning om översiktsplanen är aktuell. Underlaget utgör en redovisning av vilka statliga och mellankommunala intressen som kan ha betydelse för översiktsplanens aktualitet och ska ange hur länsstyrelsen bedömer att de berörda intressena förhåller sig till översiktsplanen samt om någon del av länsstyrelsens granskningsyttrande inte längre gäller.

Kommunen ska anta en planeringsstrategi senast 24 månader efter ordinarie val som klargör kommunens fortsatta inriktning för översiktsplaneringen, mot bakgrund av nya planeringsförutsättningar och den gällande översiktsplanens aktualitet. Om kommunen istället under den aktuella perioden antar en ny översiktsplan behöver dock ingen planeringsstrategi antas.

Länsstyrelsen lämnade i december 2017 en sammanfattande redogörelse angående Mjölby kommuns översiktsplans aktualitet, länsstyrelsens ärende 401-9232-17. Aktuellt yttrande tar avstamp i tidigare redogörelse och informerar om förändringar som har skett inom olika ämnesområden. Bifogat finns generell information avseende statliga och mellankommunala intressen och mål som behöver beaktas.

Lagstiftning

Sedan översiktsplanen antogs har regelverken som berör kommunens fysiska planering ändrats. Den 1 april 2020 trädde nya regler i kraft i PBL för att stödja en mer kontinuerlig översiktsplanering och göra plan- och byggprocesserna mer effektiva och bestämmelserna om översiktsplanernas innehåll har förändrats. Det finns även nya regler i 6 kap Miljöbalken och miljöbedömningsförordningen som har förtydligat vad miljöundersökning och strategisk miljöbedömning ska innehålla.

Planeringsunderlag

Länsstyrelsen hänvisar till vår bilaga där vi listar planeringsunderlag inom olika sektorsområden. Denna uppdateras löpande och senaste

versionen sågs över under februari 2022, se bifogad. Det går även att exportera planeringsunderlag från Planeringskatalogen. För Mjölby kommun gäller denna länk:

https://ext-geodatakatalog-forv.lansstyrelsen.se/PlaneringsKatalogen/PrioriteradePlaneringsunderlag/Planeringskatalogen_export_2022-03-15_Mjölby_2022-03-15.xlsx

Nedan följer information som Länsstyrelsen anser har särskild betydelse för den kommande översiktsplaneringen i Mjölby kommun.

Länsstyrelsens synpunkter på översiktsplanens aktualitet

I en aktualitetsförklaring under 2018 bedömde Mjölby kommun att översiktsplanen var aktuell, men i behov av revideringar. Det tematiska tillägget avseende vindkraft bedömdes vara inaktuellt. Tätorterna Mjölby och Mantorp har sedan dess fått fördjupningar och den kommunomfattande översiktsplanen förbereds nu för samråd.

Mjölby kommun har följande gällande översiktsplaner

- Kommuntäckande översiktsplan från 2011 (Länsstyrelsens granskningsyttrande 2011, diarienummer 401-1039-2011),
- Fördjupning för Svartå strand från 2012 (Länsstyrelsens granskningsyttrande 2012-09-24, diarienummer 401- 6808-2012)
- Fördjupning för Skänninge 2016 (Länsstyrelsens granskningsyttrande 2015-11-18, diarienummer 401-9685-2015),
- Fördjupning för Mantorp från 2021 (Länsstyrelsens granskningsyttrande 2021-05-25, diarienummer 401-5211-2021),

Länsstyrelsen ser det som mycket positivt att Mjölby kommun har påbörjat processen mot en ny översiktsplan.

Länsstyrelsens granskningsyttrandet till gällande ÖP

Det har nu gått 11 år sedan Mjölby kommuns kommundäckande översiktsplan antogs. Länsstyrelsen bedömer att granskningsyttrandet till den kan anses till viss del inaktuellt. Med tanke på att kommunen har förklarat sitt Tematiska tillägg för vindkraft som inaktuellt går det att bortse från stycket om totalförsvarets riksintresseanspråk för Malmens flygplats som innebär behov av hinderfrihet. Länsstyrelsen vill fortsatt att Försvarmaktens riksintresseanspråk tydliggörs i översiktsplanen.

Länsstyrelsens har kommenterat vissa delar av riksintresset för naturvården Mjölbyfältet, som berörs av de två verksamhetsområdena V 10 Lärketorp och V 12 Egeby, men det framgår av kommunens

granskningsutlåtande att de ska tillföras ny extern bedömning genom särskild utredning och dialog.

Sedan översiktsplanen antogs har kommunen lämnats bidrag till en kulturmiljöinventering i Mjölby med omnejd. Det är dock fortsatt betydelsefullt att kulturmiljöns riksintresse Skänninge stad (KE 16) prioriteras, såsom vid framtagande av kulturmiljöprogram.

Under 2012 antog kommunen en Policy för vatten & avlopp (VA) och VA-planen revideras under 2019. Länsstyrelsen kan även konstatera att flera nya vattenskyddsområden har beslutats såsom Högby 2013, Normlösa 2015, Västra harg 2015.

Synpunkterna om LIS-områden är fortsatt aktuella.

Granskningsyttrandet till FÖP Skänninge påtalar behovet av en dagvattenstrategi. Under 2021 antog kommunen en dagvattenpolicy och riktlinjer för dagvatten. Det påpekas även behov av att fördjupa ställningstaganden om riksintresse för kulturmiljövård – Skänninge E16. Detta ser Länsstyrelsen som fortsatt aktuellt för att ge tydligare vägledning inför bygglovgivning utanför detaljplan. Gällande uttryck för riksintresset finns i [riksantikvarieämbetets lista över riksintressen](#).

I granskningsyttrandet till Svartå Strand understryks vikten av att översvämningsproblematik följs upp samt att hänsyn behöver tas till de geotekniska förutsättningarna i respektive område. Länsstyrelsen har under handläggningen av detaljplaner intill Svartån fått återkoppling från SGI om att det är viktigt att rätt metoder och ingångsdata används i utredningar i tidiga skeden. Även allmän platsmark behöver särskilt beaktas och få planbestämmelser när det gäller risken för ras och skred.

Riksintressen

Länsstyrelsen konstaterar att inga nya riksintresseanspråk förekommer inom kommunen. Riksväg 50 som fanns med i planeringen 2011 har färdigställts. Vissa befintliga riksintressen har förtydligats, bland annat har flera [Natura 2000-områden](#) uppdaterats och [Försvarmaktens riksintressekatalog](#) har uppdaterats. För en del riksintressen pågår reviderings- och översynsarbete som kan innebära ändrade framtida riksintresseanspråk.

Anläggningar för kommunikation - järnväg

I Trafikverkets planer för nya [stambanor för höghastighetsjärnväg](#) planeras Tranås få ett externt stationsläge och lokaliseringen av stationsläge i Linköping pågår. Båda dessa stationslägen utgör angelägna planeringsförutsättningar för Mjölby kommun.

Omprövning av vissa riksintressen för naturvård och kulturmiljövård

Regeringen gav 2020 berörda riksintressemyndigheter i uppdrag att göra en översyn av vissa riksintresseanspråk. De riksintressen som omfattades är naturvård och friluftsliv (Naturvårdsverket), kulturmiljövård (Riksantikvarieämbetet), anläggningar för industriell produktion (Tillväxtverket), anläggningar för energiproduktion och energidistribution (Energimyndigheten), anläggningar för kommunikationer (Trafikverket).

De utpekade riksintressemyndigheterna gavs i uppdrag att se över och precisera kriterierna, utvärdera om de nuvarande anspråken motsvarar kriterierna och ta ställning till om de behöver ändras. Regeringens förväntan var att översynen skulle leda till en minskning av både antalet anspråk och områdenas samlade areella utbredning. Boverket utsågs som samordnande myndighet i uppdraget och har avlämnat en [Rapport 2020:26](#).

Naturvård

Länsstyrelsen Östergötland har i sin avvägning bedömt att riksintresse för naturmiljövården Ljunaområdet behöver aktualitetsbedömas med prioritet 1 (av 3), då det finns ett högt byggintresse i anslutning till Mjölby stad och nuvarande riksintresseavgränsning är svår att förstå. Det kommer ny information om Naturvårdsverket tar beslut om att revidera.

Kulturmiljövård

Inget riksintresse för kulturmiljö i Mjölby kommun omfattas i nuläget.

För närvarande arbetar Riksantikvarieämbetet med regeringsuppdraget om ”Omprövning av vissa riksintresseanspråk för kulturmiljövården”. Uppdraget bygger vidare på länsstyrelsernas nyligen redovisade regeringsuppdrag om ”Identifiering av riksintresseanspråk som behöver aktualitetsprövas”. Riksantikvarieämbetet har baserat på länsstyrelsens redovisade bedömningar och egna granskningar valt ut några högt prioriterade anspråk per län, vanligen ca 3-5 anspråk. I samband med detta aviserat att man i Östergötlands län ämnar uppdraga åt Länsstyrelsen att sända in underlag för revidering för fyra riksintresseanspråk. Uppdraget ska redovisas av Riksantikvarieämbetet till Regeringskansliet senast den 31 januari 2023.

Miljökvalitetsnormer

Översiktsplanen behöver få en koppling till beslut om nya miljökvalitetsnormer för yt- och grundvatten i vårt distrikt södra Östersjön. Förvaltningsplan med miljökvalitetsnormer finns beslutat för 2022-2027. Åtgärdsprogrammet för perioden prövas för närvarande av regeringen. Särskilt de kommunala åtgärderna behöver

införlivas samt att översiktsplanen uppdateras med aktuell vattenförsörjningsplan. Denna förändring kommer att föranleda fortsatt noggrann hantering gällande dagvattenrening och avloppshantering så att den kommunala planeringen bidrar till förbättring. Översiktsplanen behöver vägleda och rekommendera lämpliga åtgärder till detaljplanering och bygglov.

Mellankommunala intressen

Översiktsplanen kan generellt uppdateras gällande vad som skett inom regionen och i länet. En [regional utvecklingsstrategi](#) fastställdes för Östergötland 2021. Mjölby kommuns översiktsplan kan sätta den egna kommunen i relation till denna strategi.

Hälsa och säkerhet

Nu finns [Trafikverkets åtgärdsprogram enligt förordningen om omgivningsbuller 2019–2023](#), Rapport 2018:196 som berör Mjölby kommun.

I kartmaterial bör kommunen inte avgränsa redovisningen till objekt i riskklass 1 och 2 utan ta med de förorenade områden som har identifierats oavsett riskklass. Det är viktigt att alla förorenade områden uppmärksammas i plansammanhang. Det är angeläget att kommunen arbetar på att ta fram en strategi för åtgärder av förorenade områden.

Det har tillkommit ett krav på att kommunerna i översiktsplanen ska ge sin syn på risken för skador på den byggda miljön till följd av översvämning, ras, skred och erosion som är klimatrelaterade samt på hur sådana risker kan minska eller upphöra. Länsstyrelsen ser därför ett behov av att kommunen inventerar sin befintliga bebyggelse och försöker komma fram till var risker relaterade till naturolyckor kan uppstå, samt skapa ett eget synsätt kring dessa frågor så att det framgår vad som är viktigast att prioritera under översiktsplanens period.

Viktigt är att känna till om det finns områden som är olämpliga att bebygga, om det finns behov av nya områden för våtmarker eller översvämningsytor samt om samhällskritisk verksamhet, såsom reningsverk, behöver åtgärdas eller omlokaliseras. I detta arbete är det en fördel att inhämta kunskap från Boverket, MSB, SGI, Östergötlands klimatanpassningsplan samt få till ett samarbete med teknisk förvaltning och kris- och beredskapssidan på kommunen.

Länsstyrelsen informerar om att kommuner kan ansöka om [statsbidrag](#) till förebyggande åtgärder mot naturolyckor i bebyggda områden. Under 2022 ökar statsbidraget från cirka 25 miljoner kronor till drygt 521 miljoner kronor.

Allmänna intressen

Bostadsförsörjning

Riktlinjerna utgör ett viktigt underlag för att utforma översiktsplaneringen så att den främjar bostadsbyggande och utveckling av bostadsbeståndet i enlighet med 2 kap. 3 § 5 plan- och bygglagen.

Riktlinjerna för bostadsförsörjning i Mjölby kommun 2017 (Länsstyrelsens yttrande 2016-07-18, diarienummer 405-6923-16) behöver förnyas. Översiktsplanen bör få en stark koppling till kommunens bostadsförsörjningsprogram och tillföras en analys över demografi och bostadsbehov. Det är ett av översiktsplanens viktigaste underlag då det argumenterar för behovet att ta ny mark i anspråk eller förändra befintliga byggnadsbestånd. Ett utdrag ur bostadsförsörjningsprogrammet kan med fördel utgöra ett eget kapitel i översiktsplanen. Utifrån den allmänna trenden gällande befolkningens utveckling behöver planeringen i Mjölby kommun ta hänsyn till en åldrande befolkning och hushåll där det bor barn.

Social hållbarhet

När det gäller översiktsplanens samrådsprocess vill Länsstyrelsen uppmana kommunen att försäkra sig om att alla grupper i samhället har möjlighet att delta i samråd. Kommunen bör generellt överväga aktiva insatser för att nå alla grupper i samhället och att kvalitetssäkra sitt arbete för att möjliggöra alla medborgares rätt till deltagande i de demokratiska processerna. Detta gäller såväl tillgänglighetssäkrad information samt tillgänglighet till information såsom anpassade tider och platser för möten för alla rättighetsinnehavare exempelvis kvinnor/män, födda i Sverige/utrikes födda eller gamla/unga. Kommunen kan överväga att göra riktade insatser till ungdomar till exempel via skolor och eventuella informationskampanjer som är på flera språk för att underlätta deltagande för de största invandrargrupperna i Mjölby. Att översiktsplanen enbart finns via en hemsida bör undvikas.

Kollektivtrafik

Länsstyrelsen uppmanar kommunen att fokuserat planera för nya bebyggelseområden som är möjliga att försörja med kollektivtrafik så att bilberoende strukturer undviks. Analysera gärna viktiga målpunkter såsom arbetstillfällen och service för att utreda brister i tillgängligheten för särskilda grupper som inte har tillgång till bil.

Energi- och klimat

Sedan förra översiktsplanen har det skett stora förändringar inom energi- och klimatområdet som är bra att fånga upp inför ett kommande översiktsplanearbete. Omställningsarbetet kommer

innebära behov av att skapa förutsättningar för dessa samhällsförändringar som behöver ske. Vi kommer få en ökad elektrifiering av transporter och industriprocesser som en följd av hur olika verksamheter ska bli klimatneutrala vilket leder till ett ökat elbehov. Det vore bra om översiktsplanen pekade ut lämpliga markytor för energiproduktion med fokus på solcellsanläggningar. Kommunens avfallsplan kan omnämnas med särskilt fokus på kommunens intentioner inom hanteringen av det avfall som uppstår från byggsektorn såsom rivning, renovering och exploatering.

Klimatanpassning

Översiktsplanen kan med fördel peka ut områden där framtida naturområden kan tillskapas, vattendrag återställas, ytor för våtmarker och översvämningssytor. Länsstyrelsens vägledningar återfinns i bilagan.

Vatten

Kommunens VA-plan reviderades under 2019, den bör uppdateras så den stämmer med senast aktuella miljö kvalitetsnormer och strategierna införlivas i översiktsplanen. 2020 års [regionala vattenförsörjningsplan](#) bör införlivas i översiktsplanen tillsammans med kommunens intentioner.

Naturvård och friluftsliv

Mjölby kommuns naturvårdsprogram reviderades under 2012-2013. Kommunen bör införliva detta arbete i sin nästa ÖP alternativt ta fram ett nytt. Den [regionala friluftslivsstrategin](#) för att nå målen i Östergötland 2030-2040 kan synliggöras och förankras i översiktsplanen tillsammans med kommunens inriktning. Regionen ger även [bidrag och stöd](#) till projekt inom natur- och friluftsliv.

Jordbruksnäring

Kommunen är väl medveten om och brukar på ett bra sätt lyfta fram näringens frågor. Länsstyrelsen vill framhäva betydelsen av att ta fram lokaliseringstudier med olika alternativ så att man visar i sin undersökning om annan mark som inte är jordbruksmark kan användas eller som ur brukarperspektiv är sämre jordbruksmark. Görs detta redan i ÖP förenklar det för detaljplane- och bygglovsskedet. När det gäller bygglov räknas enstaka enskilda villatomter normalt inte som väsentligt samhällsintresse, varför översiktsplanen behöver ge en vägledning för fall med enstaka byggnadsprojekt. Det är även angeläget att ge jordbruksnäringen rimliga förutsättningar för sin produktion i övrigt såsom ex vis försiktighet ifråga om ny bebyggelse intill yrkesmässiga djurstallar samt ifråga om trafikfunktioner.

En bra vägledning ifråga om målbilder för att förvalta jordbrukslandskapet är miljö kvalitetsmålet [Ett rikt odlingslandskap](#)

med sina 12 preciseringar. Ett kommunalt ställningstagande ifråga om den [regionala livsmedelsstrategin](#) bör införlivas i översiktsplanen.

Totalförsvaret

Länsstyrelsen uppmärksammar kommunen på att planera för ett robust samhälle och ser att fokus bör ligga på att minska sårbarheten för samhällsviktiga verksamheter, såsom framtida behov för reningsverk, elförsörjning, livsmedelsproduktion. Inom krisberedskap kan det i framtiden behövas tydliga ställningstaganden gällande bevarande av befintliga och byggande av nya skyddsrum

Digitalisering

Sverige ska bli [bäst i världen](#) på att använda digitaliseringens möjligheter vilket innebär stora krav på planhandlingars tillgänglighet. Länsstyrelsen rekommenderar kommunen att inspireras av Boverkets framtagna [ÖP-modell](#) och att parallellt ta fram utskriftsversioner av sina olika planskeden för fortsatt god tillgänglighet, hantering i händelse av kris och arkivbeständighet.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av samhällsbyggnadsdirektör Jan Persson med samhällsplanerare Sofie Helgesson som föredragande. I den slutliga handläggningen har även lantbrukskonsulent Anders Eliasson, näringslivsdirektör Madeleine Söderstedt Sjöberg, kvalificerad handläggare risk för olyckor Robert Wenemark, antikvarie Louise Törnvall, naturvårdshandläggare Ulrika Larsson, vattenhandläggare Weronica Klasson, miljöskyddshandläggare Annika Arvidsson Rosén, energi och klimathandläggare Katja Pettersson Sjöström, samordnare inom mänskliga rättigheter Alma Basic, klimatanpassningssamordnare Magnus Matteo Edström medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Så här hanterar Länsstyrelsen personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa finns på www.lansstyrelsen.se/dataskydd.

Bilagor

- Länsstyrelsens bilaga ”Statliga och mellankommunala intressen och mål”.

Stadsbyggnadskontoret

Telefon: 010 -234 50 00

E-post: samhallsbyggnad@mjolby.se

Burensköldsvägen 11-13, 595 80 Mjölby

 Världsvan
& Hemkär